

Димитрије Боди.

Димитрије Боди.

У 1. броју нашега листа при опису биографије г. Јов. Миловановића спомену смо већ име г. Боди-а, као једнога од оних стенографа, који су се први окупили око г. Ј. Миловановића, творца стенографије у Србији. Данас нам је у намери, да изближе проговоримо о њем, изнесећи уједно његову слику у конзулској униформи (такову могосмо случајно добити у Софији).

Госп. Димитрије Боди родио се у Београду г. 1850. од одличне старе трговачке породице, која је стекла много заслуга у краљевини Србији уошће, и у

Београду напосе. Пошто је г. Димитрије свршио средњу школу у свом родном месту, изучио е по томе правне науке у високој школи бео-

градској, а иза тога проборадио је неко време због проширења своје науке изван Србије. По свршеним наукама г. 1871. напустио е судско звање, у коме е ревносно деловао као чиновник све до год. 1880. Управо за ово време имао е г. Боди прилике, да се кроз г. Ј. Миловановића упозна са стенографијом српском, тер отад буде он један од првих поборника њезиних и као један од главних сарадника при стенографском раду скупштинском. Од год. 1880. међутим остави г. Боди судско звање и пређе у дипломатску службу, у којој се и данас налази.

Од то доба проборадио је г. Боди дуже времена у књажевини бугарској, бивши у граду Софији секретаром посланства, а после и заступником српскога конзула. Овде се је особито одликовао у томе, што је подржавао пријатељске везе измеђи своје домовине и књажевине Бугарске, и уопће радио је на што бољем споразумевању и слози тих двају братских народа. Пре пет година (1889) буде за тим он премештен и уједно аванзован на конзула краљевине Србије у вароши Битољи у Македонији, на ком месту остаде све до данас.

Но најглавније, што хтедосмо овим рецима истакнути, то је, да је г. Боди не само велики љубитељ стенографије, него је он и признат као један од оних ваљаних и вештих стенографа, који су за првога развитка њенога у Србији радили прилежно на том пољу. Он сам је поучавао многе и извежбао у тој вештини. Данас има у Србији врло добрих стенографа, који су били његови ученици, те раде на пољу, које им је реван њихов учитељ оставио. А био се је и он сам год. 1886. вратио за час омиљелој тој својој струци тим, што је за скупштинског заседања те године био стенографом уз свог учитеља г. Ј. Миловановића у српској скупштини. После те године иступио је, услед дипломатске службе своје на страни, сасвим из кола скупштинских стенографа. Али зато се ипак он и данас занима у велико за напредак и развитак стенографије. Ово пак показује, да стенографија није тако мало важна наука; а и по будучност њену веома је добро, кад се и господа од тако одличних звања за њу свеједнако занимају. Но и њим самим служи то на част, кад наиме прате будним оком не само дипломатска и трговачка питања — као конзули по дужности, него се још баве разним гранама науке и уметности.

А. Б.

Армията и стенографията.

Отъ майоръ П. Гаккъ. (Извлечение отъ «Allgemeine Militär-Zeitung».)

Въведение.

Почти всичкитѣ държави въ Европа намиратъ въ днешното врѣме една отъ най-важнитѣ си задачи, да уголѣмяватъ военнитѣ сили. Миллиарди се жертвуватъ, за да се подобри въоръжението на войската; и това съ пълно право, защото въ въпросътъ за въоръжението на войската се включава твърдѣ често въпросътъ за независимостта на народа и държавата, — даже и въпросътъ за съществуването имъ. Нъ пакъ ни се струва, че още не е извършено достатъчно въ това отношение.

Не само прѣвъзходството на оржжието и на тѣлеснитѣ обучения гарантиратъ надвиванieto въ борбата, нъ се изисква юначество и цѣлъ редъ други морални качества, които влияйтъ значително върху побѣдата. Тѣлеснитѣ качества могатъ чрѣзъ чловѣческитѣ органи непосредственно да развиватъ дѣятелността си, а съ моралнитѣ качества е тѣй, както съ всичкитѣ чловѣчески чувства: за да се появятъ тѣ, трѣбва да бѣдѣтъ прѣнесени на други чловѣчески способности; и за това може да говоримъ тоже за единъ видъ „въоръжение“ на тѣзи морални качества и за тѣхното усъвършенствование.

Борбата обаче изисква всестранно усъвършенствуванъ войникъ, а не стигатъ само отдѣлнитѣ отлични негови качества. Усъвършенствуванъ мжжъ-войникъ не се състой само отъ тѣлесни и морални способности, нъ къмъ него принадлежи тоже и умствената му дарба. По тая причина обръщало се е голѣмо внимание на това, щото умствената дарба да завзема надлежното си мѣсто. Нъ трѣбва да признаемъ, че усъвършенствуванието на духътъ въ отношение къмъ борбата има още широко поле прѣдъ себе си.

Да издирваме, какви срѣдства сѣ на расположеение на чловѣческии духъ, за да може въобще дѣятелността му да се появи на дѣло и особено да бѣде полѣзна за борбата. Трѣбва ли развитието на умствената дѣятелностъ въ отношение къмъ борбата тоже да се прѣнесе на физическитѣ органи, или има на расположеение собственитѣ си срѣдства, за да може да се появи? — Не ще съмнение, че много умствени работи въ отношение на борбата трѣбва да се прѣнесѣтъ на тѣлесната дѣятелностъ било на войводата, било на армията, която се счита като физическии органъ на войводата. Нъ дѣятелността на духътъ често рѣшава сѣдбата на армията, още прѣди тя да е захванѣла да се

движи. На пр. единъ добъръ планъ за мобилизация, който навърно е резултатъ на чисто умствена дѣятелностъ, често съдържа въ себе си основа за бждщата побѣда, още прѣди да е направила частъ отъ армията една стѣпка къмъ изпълнението на плана. Слѣдователно на умствената дѣятелностъ нужно е едно срдство, за да може да се развие; а това срдство е езикътъ на чловѣка, и то езикъ въ потѣсна смисълъ, сирѣчь самата дума. Езикътъ е за чловѣческии духъ сжщо, каквото е нѣкой физически органъ за тѣлото на чловѣка.

Както чловѣкъ е захванълъ вече на най-долната культурна степенъ да снабдява своитѣ физически органи съ ордия, които да ги подпомагатъ въ тѣхната недостатъчностъ, така сжщо е узнавалъ скоро, че езикътъ му е само играчка въ тѣсни граници, а че се нудждае отъ едно срдство, за да се разширжтъ тия граници на езика въ просторно и врѣменно отношение, — а това срдство е писмото. Ако дадемъ на ордията, съ които чловѣкъ усилва физическитѣ си органи за борбата, названието оржжия, то не бива да се колебаемъ, да даваме на писмото названието на умственно оржжие, до колкото то служи за развитието на умствената дѣятелностъ въ отношение къмъ борбата.

При туй наблюдаване явява ни се едно почти нарастълкуемо явление. До гдѣто особено въ нашитѣ врѣмена се стрѣмжтъ всичкитѣ държави съ трѣскава дѣятелностъ къмъ подобрието въоржженieto на физическитѣ органи на чловѣка, въоржженieto на духа съ писмото стои почти на веѣгдѣ още на сжщото положение, на което бѣше прѣди вѣкове, при всичко че е дадено въ подобреното писмо — въ стенографията едно прѣвсходно срдство на чловѣческии духъ, за да може да развива своята дѣятелостъ, сжщо така както е дадено срдство на физическитѣ органи въ най-доброто материално оржжие.

Ако сега виждаме, че умственнитѣ способности въ борбитѣ на новия вѣкъ играятъ тѣкмо тѣй важна — а даже и по-важна роль — отъ колкото тѣлеснитѣ, и че въ дѣйствителностъ първитѣ не сж още достатъчно усѣвършенствувани; сетнѣ ако виждаме, че съ оржжията на духътъ — сирѣчь съ писмото — стоимъ още на едно положение, което вече е надвито съ стенографията: тогава може да се оправдае мнѣнието, което исказахме въ началото на статията, именно че за въоржженieto на армията не е извършено още толкова колкото би трѣбвало.

Стенографията като подобренно въоръжение на духа.

Ако употребяваме за стенографията названието „подобренно умствено оръжие“, то нито на самата работа, нито на езика, не извършваме нѣкое насилство; защото оръжие значи всѣко едно оръдие, чрѣзъ което човекъ усилюва даденитѣ му отъ естеството органи, за да може въ борбата да надвигва противника, или да се защищава срѣщу неговитѣ нападения.

Слѣдователно, отъ начало оръжието бѣше само едно физическо оръдие, понеже отъ начало влизахъ въ борбата само физическитѣ сили; нѣ щомъ дойдохъ хората до убѣждението, че умственитѣ сили сж сжщо така важни, а даже и по-важни за борбата, отъ колкото физическитѣ, то заслужихъ и срѣдствата, чрѣзъ които се появява умствената дѣятелностъ въ борбата названието „оръжие“. А това оръжие е — както казахме — езикътъ; той е като говоримия езикъ умственото оръжие за близостта, а като писменъ езикъ умственото оръжие за отдалечението. Войводата употребява езика като умствено оръжие, чрѣзъ което се прѣнася дѣятелността на неговий духъ въ областта на евидимото. По такъвъ начинъ езикътъ е въ първий редъ оръжие на войводата а не на войската; сжщо така както се означаватъ топоветѣ и пушкитѣ въ първий редъ като оръжия, а не практелитѣ и куршумитѣ, които летятъ изъ тѣхъ въ редоветѣ на неприятеля.

Щомъ обаче притежава езикътъ въобще и писмото въ частности качеството на умствено оръжие, то не може да се откаже, че стенографията е едно подобренно умствено оръжие, и че прѣминаванието отъ обикновенното писмо къмъ стенографическото би значило сжщо такъвъ напрѣдъкъ, какъвто бѣше прѣминаванието отъ старитѣ „гладки мускети“ къмъ днешнитѣ усвѣршенствувани Манлихерови пушки.

Въ какво именно се състои разликата между оръжията, които се употребяватъ въ днешнитѣ врѣмена, и ония оръжия, които бѣхъ употребявани прѣди половина вѣкъ или прѣди 70 години? Навѣрно въ нищо друго освенъ въ туй, че новитѣ оръжия дѣйствуватъ побързо, по-силно, по-сигурно и на по-голѣмо разстояние. А че може и стенографията, въ сравнение съ досега употребяваното обикновенно писмо, да направи подобното, като оръжие на духа, това ще докажемъ въ слѣдующата глава.

(Слѣдва.)

O početku i razvitku stenografije u Hrvatskoj.

II.

Ivan je Vinković u Hrvatskoj na stenografskom polju odrezao brazdu, i to ne kao kakav površan diletant, već kao čovjek, koji je u opće težio za znanošću — kako to sam veli v prvoj svojoj stenografskoj raspravi — a napose volio je stenografiju, u kojoj je bio dobro verziran. Vinković je Vrazov zemljak, a rodio 24. se lipnja 1822. u Dedoncima blizu Radgone u donjoj Štajerskoj. Kako Slovenci iz donje Štajerske, osobito kotara ljutomerskoga i ormuškoga, već od Miklošičevih i Vrazovih vremena pa sve do danas rado polaze varaždinsku gimnaziju, tako je i Vinković gimnazijske nauke svršio u Varaždinu, a dvije godine mudroslovje i pravo u Gracu. Uz to se zanimao povješću filozofije, matematikom i fizikom. Vinković je poznavao i više jezika kao: slovenski, hrvatski, česki, latinski, francuski, talijanski i njemački. Već u svojoj 24. godini on je kao privatni učitelj stenografije počeo djelovati u štajerskom Gracu. Godine 1847. već je predavao stenografiju u istomjesnom Joaneumu, a sliedeće je godine bio već pozvan u Beč, da u državnom vijeću s Connom bilježi rasprave. Godine 1852. dodje kao učitelj u vinkovačku gimnaziju, 1873. u petrinjsku realku. Umro je 3. listopada 1876. — Iste je godine 1. rujna umro i Conn.

Vinković je u vinkovačkoj gimnaziji osim obligatnih predmeta predavao i stenografiju. Da li i u petrinjskoj realci, nije mi poznato.

U trećem izvješću vinkovačke gimnazije od godine 1856. napisao je Vinković raspravu o bitnosti i koristi stenografije. (Einiges über das Wesen und den Nutzen der Stenographie), a u izvješću istoga zavoda od godine 1862. raspravu o jugoslavenskoj stenografiji. (Einige Winke in Bezug auf die südslavische Stenografie).

Svrha je prve rasprave, da upozori omladinu na bitnost i korist stenografije, dašto Gabelsbergerove, koju je on smatrao tako savršenom, kao — da u prispodobi kažem — Kant Aristotelovu logiku. Kant je naime ustvrdio, da se bolja logika od Aristotelove napisati ne da; a Vinković veli u obim svojim raspravama, da Gabelsbergerovom stenografskom sistemu premca nema a da će ga i teško biti.

Ova rasprava, koja opsiže pet tiskanih i tri litografovane stranice u četvrtini, nije napisana iscrpivo, dovoljno jasno i pregledno. I suviše je zbijena. Na njoj ima znakova brze radnje, koja nije nikada bez znatnih mana. To najjasnije dokazuje litografovani dio, koji nije zasvim pravilan (n. pr. «streben» je pisano kao «sterben»), dovoljno točan

(često n. pr. nema razlike između malenoga i srednjega slova, osobito između *l*, *s*, *d*), dosta je i nelijep, neugledan. — Propagandi, kojoj je ta rasprava namijenjena, ona je slabo poslužila. Ili možda u ono vrijeme da. Danas za cijelo nebi. Najslabiji je dakako litografovani dio. Kako se teško čita onih 13 stihova iz kapucinskoga govora u Schillerovu «Wallensteins Lager» v. 545—557.

Važnija je za nas druga Vinkovićeva rasprava: «Einige Winke in Bezug auf die südslavische Stenographie», koja je cijela litografovana, a opsiže šest stranica u četvrtini.

O radnji samoj i njezinoj vrijednosti govorit ćemo sljedeći put.
(Slijedi).

Камерална стенографија. Коморна stenografija.

Стенографијата во народното собрание. Вече отъ самото начало, сирѣчь отъ пѣрвата сесия на саборанието има учредено при него стенографическо бюро. Стенографитѣ сѣ дрѣжавни чиновници сѣ опрѣдѣлена годишна заплата отъ 3—4000 лева. Сегашниѣ началникѣ на бурото е г. Христо П. Константиновѣ, който работи като камераленѣ стенографѣ вече отъ г. 1880. Освенѣ това има 2 камерин-стенографи и 7 други стенографи. Стенографическото бюро си има особенѣ правилникѣ, утвѣрденѣ отъ прѣдѣдателя на саборанието. То изработва дневника на всѣко заседание во продолжение на нѣколко часа слѣдѣ закриванието му, и го прѣдава веднага за напечатвание во дрѣж. печатница. Отдѣлнитѣ коли излизатѣ катадневно като притурки на „Дрѣжавниѣ вѣстникѣ“. И така може да се каже, че бурото при добрата си организация извѣршава задачата си толкозѣ ексактно, както подобни буря при камеритѣ во западна Европа. (Виждѣ стр. 42.)

Стенографија у српској скупштини. Српска скупштина сазива се било у престони град Београд, или по каткад и у Ниш. — За сваку периоду скупштинску именују се на ново од министарства унутрашнихъ послова по 8—10 стенографа сѣ једним шефом на челу. Говоре стенографишу наизменце све по двоје нѣх заједно за време од 20—30 минута, дотично док се напуне четири стенограма. Стенографи су обвезани сваку дотичну седницу преписану предати већ слѣдечега дана из јутра своје шеф-стенографу. — Плата им је за-

коном нормирана (одређена) за време заседања за свакога дневно по два дуката, а шефу стенографа по два и пол дуката.

Шефом стенографског бироа били су до сада наизменце г. Јов. Миловановић, г. Јоца Лукић и г. Антоновић. — Пошто се је от 15. год. на овамо учила стенографија као релативно-облигатанпредмет у београдској вишој реалци и гимназији, — то има обиље вредних стенографа, све домаћи људи. Сви стенографи обично обнашају било коју државну службу; но за време скупштинскога рада подељено им је одсуство од те службе.

Stenografija u hrvatskom saboru. Za posljednjih godina došlo se i u tome saboru do stenografskoga bureau-a. Isti se sastoji od 7—8 lica, i tako može da obavlja svoj rad takodjer po nekom stalnom turnusu. Po tome moguće je sada, da se dotične sjednice od takvoga bureau-a brzo u prepisu sabor. šefu predaju, a i pojedini znamenitiji govori da se u novinama što ranije objavljuju.

No plata stenografima u tom saboru nije tako obilna kao u gornjim, a i nemaju svi stenografi jednaku dnevnicu, nego je ona odmjerena po vještini dotičnoga stenografa, i po tome su razne dnevnicе, koje variraju između 3—7 for.

Stenografija u dalmatinskom saboru. Dalmatinski sabor zasjedava svake godine po nekoliko sedmica u prvome svom gradu Zadru. Debata se u saboru obavlja djelomično u hrvatsko-srbskom i djelomično u talijanskom jeziku, jer ima zastupnika po narodnosti Hrvata, Srba i Talijanaša. — Za stenografiranje govora u hrvatsko-srpskom jeziku dobavlja zemaljski odbor stenografe, odnosno za svako zasjedanje po jednoga iz Zagreba, a za one govore na talijanskom jeziku jednoga iz Mljeta (Venedig). Plate ima svaki dnevno od prvoga do posljednjega dana zasjedanja po 10 for. a vr., i osim toga naknadu putnoga troška za Zadar i natrag. — Stenografi su obvezani predati predsjedniku sabora prenos stenograma u latinicu najdalje za tri dana poslje odnosne sjednice.

Stenografija pri deželnom zboru v Ljubljani. V tem zboru se govori većinoma slovenski, a včasih tudi nemški. Zato sta potrebna dva stenografa, katera moreta dotične stenograme seveda še le nekaj tednov pozneje prepisati, ker ni urejenega bureau-a. Sicer pa tudi niso tako obširne in tako mnogobrojne seje, kakor n. pr. v srbski skupščini ali v bolgarskem sobranju. Plačuje se stenografu za vsako sejo po 10—12 gold. Kot stenograf pri istem zboru znan nam je g. Uršič.

O pisalnih strojih.

(Spisal E. Budau).

Da se do današnjih časov pisalni stroji niso mogli povsod udomaćiti, če tudi je znano, kako veliki prijatelji so oni naše roki, katera se mora dan na dan z obilnim pisanjem truditi, — temu je bila kriva previsoka cena pisalnega stroja s tipalnicami (200—290 gld.); a drugačni bolj priprosto narejeni stroji niso bili za rabo osta praktični.

Imel bodem s časom priliko, častitim čitateljem «Jugosl. Stenografa» predstaviti pisalne stroje raznih sestavov, a danes naj opišem najnoveji tipalnični pisalni stroj, kateri se odlikuje pred drugimi do sedaj znanimi sè svojo mičnostjo in spretno malo obliko. Glavna reč pa je, da je ta stroj v razmerju z drugimi jako po ceni, pa nikakor ne zaostaja za drugimi po trajnosti in rabljivosti; nasprotno še ima nekatere posebne prednosti, in sicer v prvem redu to, da pišoči lahko vidi kar piše do poslednje besede.

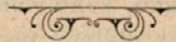
«Blickensderferjev» pisalni stroj ima na svojej spodnji strani v treh redih naredeno klavijaturo, katera šteje 28 tipalnic. Ko se pritiskajo te tipalnice, dobivajo se male pismenke na papirju. Na levi strani nad tipalničnimi redi nahajata se dve posebni tipalnici z nadpisoma «Caps» in «Figs»: ako se pritisne prva, dobimo velike pismenke, ako pa druga — številke in druge znakov. Na ta način dobimo vsega skupaj 84 znakov: pismenk, števil, znakov navadnega pisma, trgovskih in dogovorjenih (konvencionalnih) znakov itd. Nad klavijaturo stoji v zvezi z njo posebno kolo s pismenkami, katero se pomakne nekoliko niže, čim udarimo po tipalnici, in ob enem se dotakne barvastega vretenca, ter potem pritisne na papir, ki se zadej razvija, dotično pismenko.

Čim se skonča jedna vrsta, udari zvonček in potem se mora papirni nosilec nazaj potegniti in za jedno vrsto dalje pomakniti. — Pod dolnjim tipalničnim redom je še jedna tipalnica za «spacije» t. j. za prostore med besedami.

Omenjeni način barvanja z barvastim vretencem jamči za ravno tisk. To je sploh pri tipalničnih pisalnih strojih nekaj novega ter ima veliko prednost pred barvastimi trakovi. Pismenke se dajo lahko čistiti, dotično kolo s pismenkami se more promeniti, tako da se lahko piše z raznovrstnimi pismenkami. Poseben kazalec pokazuje vsikdar prostor, kder se bode natisnila prihodna pismenka.

«Blickensderferjev» pisalni stroj je dobil pri svetovni razstavi v Chicagu največo odliko. Teži le 3 *kg.* ter velja samo 160 mark.

Bodočnost bode še gotovo pokazala mnogo poprav in novotarij na polju pisalno-strojne tehnike; a med sedanjimi rabljivimi stroji zdi se mi, da bode «Blickensderferjev» igral dosta važno ulogo.

Стенографическото бюро при VIII° обикновено народно събрание.

Затворената прѣди три мѣсеци първа редовна сесия на VIII. обикновено народно събрание се отличавахе отъ всички до сегашни сесии по състава си, по ораторитѣ си, но начина на разискванията си. VIII. обикновено народно събрание се състои отъ хора интеллигентни, голѣма частъ отъ които е съ висше образование. Достатъчно е, да се спомене, че отъ прѣдставителитѣ повече отъ 40 души сѣ адвокати, за да се разбере, че на стенографическото бюро при нар. събрание е прѣдлежала важна задача прѣзъ истеклата сесия.

Прѣди отварянето на сесията щатѣтъ на стенографическото бюро бѣ опрѣдѣленъ отъ министерския съвѣтъ, както слѣдва: 1 началникъ, 2 камерни стенографи, 3 помощници стенографи. Въ навечерието прѣди отварянето на събранието мин. съвѣтъ назначи още единъ помощникъ стенографъ. Съ тоя персоналъ стенографната служба се караше успѣшно прѣзъ първата седмица. Стенографическитѣ дневници бивахъ приготвявани на слѣдующия день, а на третия или най-късно четвъртия бивахъ отпечатвани въ държавната печатница. Това произведе много хубаво впечатление, както между прѣдставителитѣ, така и между печата и публиката въобще. Членовѣтъ на стенографическото бюро работѣхъ неуморно и заслужихъ справедливитѣ похвални отзиви. Отъ друга страна, прѣдсѣдательтъ на нар. събрание г-нъ Т. Теодоровъ се распореди, щото печатанието на дневницитѣ да става въ държавната печатница, и то незабавно слѣдъ прѣдаването на ржкописитѣ въ печатницата направо отъ стеногр. бюро. По-напрѣдъ сѣ прѣдавали ржкописитѣ чрѣзъ канцеларията на нар. събрание, велѣдствие на което поради разни формалности се е замедлявало отпечатванието на стенографическитѣ дневници. Щомъ засѣданията поченяхъ да ставатъ по продължителни, къмъ горния щатъ на стенографическото бюро се придадохъ за прѣзъ врѣмето на сесията: 4. бюро-стенографи 1 корректоръ и 3 писара.

На бюро-стенографитѣ се диктуваше отъ камернитѣ стенографи; корректорѣтъ извършване печатната корректура, която до тогава извършвахъ стенографитѣ, а писаритѣ прѣписвахъ четенитѣ въ засѣданията работи.

Стенографическото бюро извършваше службата си по слѣдующия редъ. Началникѣтъ на стенографическото бюро сѣди въ засѣданията на събранието отъ началото до края и държи бѣлѣжки за всичко,

що се говори и рѣшава. Стенографитѣ, раздѣлени на три смѣни (турнуси) отъ по единъ камеръ-стенографъ и единъ помощникъ, се редуваатъ смѣна по смѣна и стенографиратъ по 10—15 страници. Щомъ излѣзе смѣната отъ засѣдателната зала и отиде въ работната стая, прѣдиктува частъ отъ материяла на надлежния бюро-стенографъ и помощника му. Слѣдъ закриванieto на засѣданието членоветѣ на стеногр. бюро работятъ още нѣколко часа, докѣ се приготви дневникътъ, ако засѣданието е било по кратко; ако ли е било продължително, дневникътъ се довършва на слѣдующия день до 12 часа прѣдпладнѣ.

По този редъ стенографическото бюро извършваше службата си прѣзъ първитѣ 40 дня на сесията; а прѣзъ останалитѣ 20 дня, понеже засѣданията започнахъ да се държатъ ежедневно, нѣмаше физическа възможностъ да се приготвяватъ дневницитѣ редовно. Прѣзъ послѣднитѣ десетъ дни събранието засѣдаваше и вечерно врѣме, та не бѣше възможно да се диктува на бюро-стенографитѣ, нито пъкъ да се прѣписва. Нѣколко засѣдания се продължаваха отъ 2 часа слѣдъ пладнѣ до 10, 11 и 12 часа прѣзъ ноцта. XLI засѣдание се продължи даже отъ 2½ часа пр. пладнѣ до 5½ сутринята, а XLIV. и послѣдно засѣдание се продължава непрѣривно отъ 10 часа прѣди пладнѣ на 19 декемврий до 3½ заранята на 20 декемврия. То бѣше най-голѣмото засѣдание, което е имало българското нар. събрание до сега.

Ето въ какво положение бѣше работата на стенографическото бюро слѣдъ закриванieto на сесията.

Отъ 44 засѣдания, които държа нар. събрание, 27 тѣхъ бѣхъ прѣписани: отъ тѣзи послѣднитѣ 24-тѣ бѣхъ напечатани въ 72 коли голѣмъ форматъ. Никога до сега такъва частъ отъ стенографическитѣ дневници не е била напечатана прѣзъ врѣмето на сесията, и прѣдполага се, че до края на мартъ т. г. всичкитѣ дневници ще бѣдѣтъ приготвени и отпечатани.

Хр. П. К.

Стенографическата статистика за 1893|94. год.

Изъ най-новитѣ годишни изложения, които издава кр. саксонски стенографически институтъ въ Дрезденъ*), извличаме слѣднитѣ интересни данни по движението на стенографията:

Прѣзъ 1893/4 год. е имало 883 стенографически дружества (за 49 повече отъ прѣдшната година) съ 26.650 члена (за 2603 повече отъ пр. год.) Стенографията е била прѣподавана въ 887 училища (за 113 повече отъ пр. год.) съ 62.065 ученика (за 8113 повече отъ

*) «Jahrbuch der Schule Gabelsbergers» für 1895.

пр. год.); отъ тия 43.779 сж учили въ първоначалнитѣ курсове. Особено въ странство се угодѣми числото на учащитѣ стенографията, на пр. въ Италия се качи отъ 1574, които учихж прѣзъ 1892/3 г. на 1910; и въ България отъ 305, които учихж прѣзъ 1892/93 г. на 458 ученика, отъ които 336 учихж въ първоначалнитѣ курсове. — Имало е 783 нѣмски дружества съ 23.405 редовни членове. Прѣподавала се е стенографията въ 637 нѣмски училища на 50.684 ученици (за 5985 повече отъ лани). — Колкото се касае за славянскитѣ области, срѣщаме въ годишното изложение слѣдующитѣ цифри: Въ България 2 стеногр. дружества съ 60 членове; и двѣтѣ се намиратъ въ София: централното и студентското. Числото на ученицитѣ въ 7-тѣхъ учебни заведения, гдѣто се е прѣподавала стенографията, сме съобщили по горѣ. — Чески стенограф. дружество сжществуватъ 6 съ 266 редовни членове. Прѣподавала се е стенографията въ 48 училища на 3696 ученици. — Полско стеногр. дружества сжществуватъ едно. Ученици е имало 213. — Въ Хърватско има тоже едно стеногр. дружество съ 35 члена. Стенографията се прѣподава въ 8 училища на 367 ученици, отъ които 234 слѣдватъ въ първоначални курсове. — Отъ Сърбия не бѣше испратено до стеногр. институтъ никакво извѣстие, при всиико че е имало доста ученици, както може да се види отъ даннитѣ съобщени въ нашето списание.

Отъ другитѣ страни и народности можемъ да споменемъ: Маджарско, гдѣто има 29 дружества съ 1384 члена. Прѣподавало се е въ 126 училища на 3693 ученици. Шведна съ 24 дружества и 535 ученици. Данско съ 1 дружество 103 ученици.

Отъ сравнението на горнитѣ цифри излиза, че България заема доста почетно мѣсто между другитѣ държави, колкото се касае до распространението на стеногр. искусство.

Държавни испитателни комисии за учители по стенографията има: въ Мюнхенъ, Дрезденъ, Градецъ, Инсбрукъ, Львовъ, Прага, Виена, Будимпеща и Загребъ.

Официално се е употрѣблявала Габелсбергеровата система въ слѣднитѣ парламенти: германскій държавенъ събор (райхстагъ); австрийски държавенъ съборъ и делегациитѣ; унгарскій държ. съборъ; сжщо и въ данскій и шведскій, норвешки и финландски; въ българското народно събрание, въ сръпската екуштина, въ хърватскій саборъ и въ гърцкото събрание. Сѣтнѣ иде множество областни събрания, като баварско, саксонско, силезийско, баденско, кобург-готско, веймарско, ческо, моравско, крайнско, приморско, далматинско, галицийско и пр.

Отъ всичко това се вижда, че Габелбергеровитѣ послѣдователи иматъ причина да се радватъ отъ блѣскавите резултати на статистическитѣ свѣдения, събрани за миналата година. Нека наблюдаването на спечеленитѣ успѣхи, особено въ славянскитѣ страни, ни подбужда къмъ постоянство и още къмъ по-усилена работа.

Бъдъщото е наше! И които още не е пристѣпилъ въ нашитѣ редове, нека побърза. Знаино е, какво е казалъ покойния професоръ Фаулманъ въ Виена често пѣти на своитѣ ученици:

„И врѣмето не е далечъ, когато така сжщо ще се съжалява онзи който не знае да стенографира, както се съжалява днесъ онзи, който въ обще не знае да пише; — за това уважете думитѣ ми и учите стенографията!“

А. Б.

Стенографически новини. Stenografske viesti.

Stenografske novine. Стенографске вести.

ОТЪ БЪЛГАРИЯ.

— Въ Панагюрище бѣше се отворилъ въ началото на мин. учеб. година стенографически курсъ, въ които се записахъ 11 души подъ ръководство на г. Стоянъ Брадестиловъ. Въ края на учеб. година свършихъ 5 души. Тѣзи всички сж учители, отъ които можемъ да се надѣемъ, че ще распространяватъ стенографията и по другитѣ училища.

— Прѣподаването на стенографията въ Борисовградското трикласно училище прѣвъ мин. учебна година се е почнало на 20 януарий. Записали се 26 ученика; напуснали прѣвъ годината 5. Прѣподавалъ е главний учителъ г. Л. Дончевъ седмично по 2 часа.

— Въ Т. Пазарджикъ прѣподава стенографията г. учителъ В. А. Кулумджиянъ на 100 ученици прилбизително. Въ този градъ има класно училище съ 270 ученици; значи учятъ стенографията около 40%. Това е значителенъ процентъ. Сжщий г. учителъ въвсгда тамъ и отвѣспото писанне. И едното и другото му служи за похвала.

IZ HRVATSKE.

— *Učiteljem stenografije na Zagrebačkom sveučilištu imenovan je g. dr. Stanko Miholić.*

IZ SLOVENSКИН DEŽEL.

— *Slovenski dijaki gimnazije celjske, mariborske in ljubljanske zanimajo se jako za našo stenografijo. Dokaz temu so mnogobrojne naročbe na «Jugosl. Stenograf». Nadjamo se, da jih bodo posnemali tudi dijaki drugih srednjih šol na Slovenskem.*

IZ SRBIJE.

— Г. Јован Миловановић, оснивач српске стенографије по систему Габелбергерову, кога смо у бр. 1. ово годишњег „Југославенског Стенографа“ опширније приказали, отворио је почетком ове године понова школу за српску стенографију. Предавања своја држи у адању трговачке школе у Београду. Као што смо извештени, г. Миловановић је и овога пута нашао врло лена одзива од стране својих слушалаца, јер их има до 30 на броју. — Осим г.

Миловановића има приватну школу за срп. стенографију и г. Павле Стевановић судија вар. суда у Београду, који је до скора предавао стенографију у I гимназији београдској, а раније још у војеној академији, у београдској реалци и у крагујевачкој гимназији. Жао нам је, што морамо јавити, да се од почетка текуће школске године стенографија не предаје ни у једној гимназији у Србији, а ни у војеној академији, и ако је као необавезан предмет била законом увршћена у наставне програме ових школа. Шта је руководило министерство, да ова предавања обустави, није нам познато, али ћемо се о томе тачно извести пре него што бисмо о овоме

коју више рекли. — Као што нам даље јављају из Београда, г. Лаза Поповић, судија касационог суда, на понуду неколицине великошколаца отпочеће ускоро, а најдаље почетком марта месеца, предавања на стенографије у здању велике школе у Београду. Сретно да Бог да!

— У Београду се ради на томе, да се склопи што скорје „прво друштво српских стенографа“. Скуп тога ради биће заказан за други дан ускрса о. г. у Београду. Заиста је томе крајње време, кад у Србији постоји стенографија већ пуних 20 година и има већ доста велики број научених стенографа.

Отъ странство. Из stranoga svieta. Из страного света. Из drugih dežel.

— Въ католическата семинарија въ Бужа при Смирна има нѣколк ученици Българе, които понавнатъ стенографията споредъ нашата система и я употрѣбаватъ при писменитѣ си занятия.

— Добъръ отговоръ. Отъ Парижъ известяватъ до единъ монахески вѣстникъ слѣдующий разговоръ. Въ коридора на Palais Bourbon, гдѣто заседава камерата, се срѣщатъ двама народни прѣдставители. Първия прѣдстави на втория единъ познатъ господинъ съ думитѣ: „Позволете ми, драгий другарю, да ви прѣдстави тука единъ господинъ, който написа най-много глупости прѣвъ живота си.“ — Втория попита на бърво: „Вий сте на вѣрно вѣстникъ?“ „Не — отговори прѣдставения господинъ — азъ съмъ стенографъ въ камерата“.

— Като найбързый ораторъ въ унгарската камера се указа г. Антуновичъ, който въ миналата сесия е говорилъ веднажъ съ такава бързина и толкова много, щото стенографитѣ се уморили и най-сетѣ хвърлили своитѣ

моливи. Нъ и депутатитѣ бѣхж напунали залата на заседаннето. И така отъ рѣчитѣ на будимпештенский „Демостенъ“ нито се наслаждавахж съврѣменицитѣ му, нито ще може да ги чете потомството. Нашигъ съболезнования къмъ нещастния ораторъ.

— Na češkej univerzi Karlo Ferdinandski predava lektor stenografije prof. Jan. O. Pražák v zimskem polletju sledeče: 1.) O češkem tesnopisu po sostavu Gabelsbergerovem; dve uri na teden. 2.) O najnovějšíh pojavih na polju slavjanske stenografije; eno uro na teden.

— Stenografija dobiva v trgovinah in pisarnah raznih uradov — kakor pišejo «Těsnopisné listy» — vedno več veljave. — Stenografe iščejo po inzeratih vsaki dan, pa tudi «stenografistke» so dobro došle. Žalibog se pa obetano plačilo nič ne loči od plače navadnih pisarjev. A poleg stenografije naj bi dotičnik znal še razne jezike, naj bi umel pisati na pisalnem stroju itd. Vsi večí dnevniki imajo svoje stenografe pri telefonu, kder je stenografija postala že neobhodno potrebna.

— Стенографически апаратъ „Архимедъ“. Въ едно събрание на стенографитѣ въ Берлинъ прѣдстави г-нъ Маннингеръ единъ апаратъ, който улеснява стенографа, като не трѣбва да обръща нито да промѣнява листоветѣ когато пише. Този апаратъ се състои отъ едно правоъгълно кадро отъ дърво, и на двѣтъ му краища се върти по единъ валикъ, около който е овита една дълга лента книга, която може да служи за една дълга рѣчь отъ 2 часа; тя е опната отъ единия валикъ до другия. Дължината на опнатия листъ позволява да се пише върху него една ми-

нута. Щомъ стенографътъ испълни тоя листъ, трѣбва само да притисне върху едно копче, и написаната частъ се свие много бързо около валика и се замѣсти съ нова бѣла книга, върху която стенографътъ може да продължава да пише. Апаратътъ е лекъ и удобенъ, та ще помогне значително, стенографътъ да печели врѣмето при записването дебатитѣ, тъй като вече нѣма нужда да се мае съ промѣняване на листоветѣ. Чѣзната му е 5 лева, и може да се поръчи чрезъ книжарницата „Пчела“ въ Пловдивъ.

Книжовностъ. Književnost. Книжевност. Književnost.

— **«Stenograf»**. Glasilo hrv. stenografskog društva u Zagrebu. God. IV. br. 3. i 4. za ožujak i travanj 1894. god. (Ovaj Magdićev list je zakasnio baš za jednu godinu. To je karakteristično! Uredn.) Sadržaj: Naputak za polaganje izpita iz stenografije. Glavna skupština društva. Slov. stenografija. Stenografija u Hrvatskoj. Stenografski časopisi slavenski. Prilog.

— **«Těsnopisné listy»**, organ I. društva Gabelsbergerskih stenografů v Pragu. Izhaja pod uredništvom Jos. Kronidla. Teč. XXIII. br. 1. ima sledeće članke: Shod znanstvenega stenografskega odbora v Kolínu. Društvene vesti. O krajšanju besedij. Priloga: Poduk v stenografiji. Književnost. Razne novine. — Br. 2. Stenografija po sistemu prof. Фаулмана. O krajšanju besedij. Priloga: Društvene vesti. Stenografija in učiteljske pripravnice. Poučevanje. Razno. — Br. 3. Društvene vesti. Izjava občega odbora nemške šole Gabelsbergerjeve. O krajšanju besedij. Priloga: Konkurz za tajnika stenog. društva. Društvene vesti. Poučevanje. Zbor skandinavskih stenografův.

— **«Centralno Towarzystwo stenografow we Lwovic»** je izbralo za starosto gosp. Jos. Polinskega, kateri je prispo-

sobil pred 30 leti sestav Gabelsbergerjev za poljski jezik. Društvo ima tri oddelke: poljski, nemški in ruski; izdaje svoj organ «Stenograf». Ob priliki deželne razstave v Levovu je društvo zborovalo ter se tudi udeležilo iste razstave. Zanimiv je predlog g. Lewandowskega, kateri je bil sprejet jedno-glasno v glavni skupščini i dne 12. novembra. Rezolucija se glasi tako-le: «Prvo galičko društvo stenografův v Levovu izrazuje g. Josipu Polinskemu za njegovo tridesetletno neumorno delovanje o osnovanju poljske stenografije in njenem razširjevanju v deželi, srčno zahvalo ter se ob jednom obvezuje, da se bode najstrože samo tega sestava držalo, da bode varovalo jedinstvo pisma, da bode ta sestav vedno in povsod gojilo in da ne bode dopustilo novotarenje nepoklicanim ljudem. Promembe v sestavu morajo nastati samo po zrelem pretehtanju vsled predloga sostavnega odbora kateri bo v ta namen izbran s soglasjem društva».

Podobna rezolucija bila bi umestna v vsakem stenografskem društvu, posebno med južnimi Slovani, da se branimo separatizma in novotarenja, katero često proizročujo «nepoklicani ljudje».

Cenik

važnejših stenografičnih del,

izdanih po
članovih kralj. stenografičnega zavoda v Draždanih.

I. Učne knjige (na nemškem jeziku)-

Izvršujejo se samo take naročbe, katerim je priložena svota v nemških poštних markah ali pa v gotovem denarju (po pošt. nakaznicah). Ako se naroči več iztisov, daje se razmeren popust od cene (rabat). — 1 marka = 60 kr. av. vr. = 1 frc. 25 cts. — Poštno povzetje pride draže. — Knjige se dopošiljajo na stroške zavoda. — Naročbe naj se pošiljajo pod naslovom: «Expedition des königl. stenographischen Institutes, Dresden».

Krieg Henrik, vladni nadsvetovalec, profesor in predstojnik zavoda: Katekizem stenografije. Rokovodstvo za učitelje in učence v obče ter o sestavu Gabelsbergerjevem posebej. Drugi natis. I. del: Zgodovina in književnost stenografije, z mnogobrojnimi pis-movnimi primeri; II. del: Gabelsbergerjev sestav stenografije. — Vezan mark 2.50.

— Poučevalna pisma (Unterrichtsbrieft) za izučevanje nemške stenografije po Gabels-bergerjevem sestavu. Pismo 1—10 (korespondenčna pisava), pismo 11—20 (debatna pisava) po mark —40.

Rätzsch Henrik, profesor. Nauk o nemškej stenografiji po sestavu F. X. Gabels-bergerja. Po smrti pisatelja izdal kralj. stenogr. zavod. 13. novo-popravljeni in pomnoženi natis. S 87 stenografičnimi tablicami. Cena mark 6.—.

(Na francoskem jeziku.)

Krieg Henrik, profesor itd. Nauk o mednarodnej stenografiji po sestavu Gabels-bergerjevem (Cours de Sténographie Internationale d' après le système de Gabelsber-ger). V uvodu se nahaja kratka zgodovina stenografije z mnogimi primeri za pisanje. Cena mark 6.—.

(Na španjskem jeziku.)

— Razprava o mednarodnej stenografiji po načelih izumitelja stenografije F. X. Gabels-bergerja (Tratado de estenografía internacional. Según los principios del inventor de la estenografía F. X. Gabelsberger). Cena mark 2.50.

II. Časopisi.

Krieg, Zeibig in Rotter: Korespondenčni list (Correspondenzblatt) kr. stenogr. zavoda v Draždanih. Mesečna izdaja. (Tisek z navadnimi pismenkami in avtografijo). Celoletna naročnina marke 4.—.

III. Statistika.

Fröhlinger, dr. iur. in **Höfer** dr. phil.: Letopis šole Gabelsbergerjeve (Jahrbuch der Schule Gab.). Izhaja meseca novembra vsakega leta. Vezan marke 3.—. (Ako se naroči neposredno in poprej nego izide, velja samo marki 2.—.)

IV. Zgodovina in znanstvo sestava.

Krieg in Zeibig: Panstenografikon, časopis za spoznavanje stenografičnih sestavov vseh narodov. Izdavan po nalogu kralj. ministerstva notranjih zadev. I. zvezek. 31 pol. Cena mark 9.—.

Zeibig, dr., prof., dvorni svetovalec, Zgodovina in književnost brzopisne umet-nosti. Drugi popravljeni natis z 41 tabelicami. Cena mark 9.—.

V. Predavanja in razprave.

Zeibig, dvorni svetovalec itd.: Pravnništvo in stenografija. Prinos k vprašanju: kakšno korist more dobiti pravniška praksa, ako rabi stenografijo? — 40 strani tiskanih. Cena mark —90.

— Stenografija v pravništvu in v upravi. Po nalogu društva za odvetniško, sodno in upravno stenografijo v Draždanih. Cena marka 1.—.

— Nemška stenografija ter javni interesi. Cena marka 1.—.

— Uredba stenografičnega uzornega bureau-a. Izvestje predloženo tretjemu mednarodnemu stenografičnemu kongresu v Monakovem l. 1890. Cena mark —50.

ЮГОСЛАВЈАНСКИ СТЕНОГРАФЪ

JUGOSLAVJANSKI

STENOGRAPH.

Брой 3. Број.

Година VI. Теџај.

Sam.

(oj a i v m.)

x r r e n a l e a.

. a h ~ n e a l g a

o t r e n e,

e t ~ a l v b-

o n a e n e e,

. a l g e a e n e-

o d. e t n.

h o o l,

a e r x n-

n e r a l g a,

~ g o l n e -

Книга на М. Цырикова

и др. 50 стр. 10 к. 100 к.

(189-)

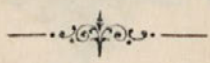
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.

и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.

и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.

и др. 50 стр. 10 к. 100 к.
и др. 50 стр. 10 к. 100 к.

(189-)

Handwritten title or header in a cursive script.

Handwritten text, possibly a date or reference number, including the notation (76-727-).

Handwritten text block, likely the beginning of a letter or document.

Handwritten text block, continuing the previous section.

Handwritten text block, continuing the previous section.

Handwritten text block, concluding the main body of the document.

(5)

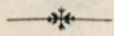
O početku i razvitku stenografije u Hrvatskoj.

II.

a' wd, b' h o z ed z ee, l' n n e r p
 d' t, c' n b' r' u y j d f, m l a o s z e h o y.
 s' o c' h y s r' l' o m - w d' e y p a. e o
 24 y' 22 s' e d' o w a s e n b' - m' d' i e n b' s
 l' n' s' p' - m p c e v n f d, y d' s' e e e s e d
 a p s o z o, l' i' s' z e' n e y s' a p s. z' x' x o s - y
 s' d' - b' o p' z' x' y' p' o' p' o' - s' - s' - d' - h y - y' h, n
 s' o' b' b' o' y' s' p' i' - s' o' - c' s' e' 24' x' i' n' d' l' h y
 d' a d' s' p' s' - x' 47' c' p' y' h y s' b' o' n' t' e. o' - x'
 ' c' r' y' s' d' e' s' e' d' o' m' y' y' - x' 52' e y' n' l' s
 w' o' z' o, ' 73' s' z' u' w' - l' 3' b' ' 76 - b' ' x' l' s
 l' i' m -

s' i' s' z' o' e' d' i' t' e' d' y' - h y - e' s' z' u' w' i' n
 v' d' - s' l' d' s' z' o' e' x' 56' m' s' i' y' l' i' w' h y,
 . s' i' d' b' y' c' e' e' x' 62' y' p' s' o' h y -

d' z' y' e' p' k' s' a' h' n' l' i' w' h y' e' f' x' a' w' y' y' i' o
 y' l' e' y' n' (e' s' w' e' u' s' i') n' l' w' h y' m' - n' i' - z' e' e
 e' m' e' s' n' s' o' e' . s' o' s' s' e' y' , e' x' o' l' h' o' b' o'
 p' a. e' - z' - h y' ! -

Шетна једнога стенографа по Вашару.
 е.р.м.в.
 (26-)

Et m f
 Bo r f.
 r r a d
 e e e e -
 k z ' e m,
 . m z m f -
 97 g b
 D a g t,
 v o e d
 - s h e d e -
 a d f h,
 a w e v e,
 a l f r,
 a p r e (v).
 V o l o b
 g z e g b,
 a f e m
 f e r n -
 —

D r e l,
 e p o e,
 o r z
 s o p h -
 r o t a
 g y h ~ -
 f ' v h
 k ' a -
 f u c e
 o m o x -
 —
 W a r y,
 e o , e a -
 f e o f t,
 e ' z f z e -
 r g t r f,
 a e e e e -
 D f , e r a,
 e r o t a,
 —

h^o ~ g^o n^o
r h^o de / g^o de -
e e s e f h^o
e o ~ m d g^o n^o
r / de, / f o de,
s de e r e g^o - n g^o

h^o - h^o,
~ r h^o e p^o
e h^o h^o n^o
- s n^o f o d -
r / o f n e s,
e e - n d,
- r o f r o y,
d - e h^o -

h^o o a s,
h^o o p,
h^o o e t
e d ~ -
e o y,
e p^o,

e n d^o,
e n d^o -
- d e
r n a,
e h^o y t
g h^o n^o -
s n^o e s e p,
e o d y,
r r e n n,
r d h^o y f -
h^o ~ e g^o ?
n, n n n -
e / h^o h^o v,
e ~ v o d -
~ r e n e
o n n n^o,
/ ~ e g^o
o n n n^o -
e h^o ? g r n d,
~ h^o,
e g o ~ n
~ h^o - (e g^o -)

Kako napreduje stenografija proti istoku.
(W)

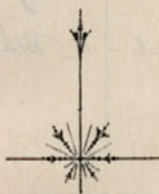
1. ondu m^o e m^o m^o m^o p^o o, af al q, b
 p^o r m m^o b e s a l, o o e s e r p h q e c
 h o n - m^o n^o e e p e 2 / c b e 2 e h y - o' q p
 m o u h y - o m m e p h' x e s b o' d j v e r z
 u s t, m^o / n e p p g o r, / d e r e e 2, p y e t y - e
 d h e e u e o e l l' o n y h y, e b h e r e e e n e y,
 m o s a r, e 2, b o 2 - p^o h e o a l o r p^o h e m o,
 o e p k h y e b m o u r, e y d e e e - v -
 c o d u s h o m o o o m e l y p ? , e b o n e e a
 n n h u - p o h o, h p^o e y e o t^o " n" (a y p z
 u p l e d) o p^o a p e q - x e s e y, y o z b e p^o
 h o p e e p l, q e e h y c e y -

1. ondu m^o e m^o m^o p^o o, af al q, b
 p^o r m m^o b e s a l, o o e s e r p h q e c
 h o n - m^o n^o e e p e 2 / c b e 2 e h y - o' q p
 m o u h y - o m m e p h' x e s b o' d j v e r z
 u s t, m^o / n e p p g o r, / d e r e e 2, p y e t y - e
 d h e e u e o e l l' o n y h y, e b h e r e e e n e y,
 m o s a r, e 2, b o 2 - p^o h e o a l o r p^o h e m o,
 o e p k h y e b m o u r, e y d e e e - v -
 c o d u s h o m o o o m e l y p ? , e b o n e e a
 n n h u - p o h o, h p^o e y e o t^o " n" (a y p z
 u p l e d) o p^o a p e q - x e s e y, y o z b e p^o
 h o p e e p l, q e e h y c e y -

1. ondu m^o e m^o m^o p^o o, af al q, b
 p^o r m m^o b e s a l, o o e s e r p h q e c
 h o n - m^o n^o e e p e 2 / c b e 2 e h y - o' q p
 m o u h y - o m m e p h' x e s b o' d j v e r z
 u s t, m^o / n e p p g o r, / d e r e e 2, p y e t y - e
 d h e e u e o e l l' o n y h y, e b h e r e e e n e y,
 m o s a r, e 2, b o 2 - p^o h e o a l o r p^o h e m o,
 o e p k h y e b m o u r, e y d e e e - v -
 c o d u s h o m o o o m e l y p ? , e b o n e e a
 n n h u - p o h o, h p^o e y e o t^o " n" (a y p z
 u p l e d) o p^o a p e q - x e s e y, y o z b e p^o
 h o p e e p l, q e e h y c e y -

2. n° 2. n^o,
 o n b e e i^o -

~ n^o p^o
 h e e e -

Важността на стенографията. Važnost stenografije.

Lj a r a b t e	Lj a r a b t e	Lj a r a b t e
na, ... b h l e	na, ... b h l e	na, ... b h l e
e s h r y - y -	e s h r y - y -	e s h r y - y -
p t r a r y z	p t r a r y z	p t r a r y z
r a p e y t	r a p e y t	r a p e y t
n t - h y e t	n t - h y e t	n t - h y e t
y e y t	y e y t	y e y t
r e , e l z e e	r e , e l z e e	r e , e l z e e
e p e n d u - p t	e p e n d u - p t	e p e n d u - p t
t a b h y e t	t a b h y e t	t a b h y e t
w e l i z e t .	w e l i z e t .	w e l i z e t .
o f t a b l e	o f t a b l e	o f t a b l e
r e z ~ r e i n t i	r e z ~ r e i n t i	r e z ~ r e i n t i
w i t - o n - g	w i t - o n - g	w i t - o n - g
Lj a b t e o f	Lj a b t e o f	Lj a b t e o f
r i , y e y e e	r i , y e y e e	r i , y e y e e
c b t -	c b t -	c b t -